

ger på vigtigheden heraf) en undtagelse, at arbejdskampen (herunder strejke og lockout) i selve fremstillingen tilkendes denne integrale betydning for hverdagslivet i arbejde og fritid. Denne skildring undgår desuden at falde for den efterrationaliserende, moraliserende og proportionsforvrængende romantisering af arbejderen og arbejdskampen (herunder ikke mindst den vilde strejke), som desværre har præget en stor del af venstrefløjsanalyserne gennem 1970'erne og 80'erne.

Naturligvis kan man finde kritikpunkter, f.eks. kan man spørge om disponeringen i alle tilfælde er korrekt, ligesom der vil være mange aspekter, som ikke har kunnet inddrages. Bl.a. savnes en mere grundlæggende inddragelse og beskrivelse af kvinderne i hjemmet og på arbejdsmarkedet. Det ville også være interessant med en bearbejdning af såvel de individuelle som de kollektive bevidsthedsformer, som antydes gennem de mange citater. Med hensyn til arbejderkulturen burde f.eks. idrættens betydning som frigørende, undertrykkende og identitetsskabende faktor have været inddraget. Endvidere kan man f.eks. spørge, om det er rimeligt at spise syndikalismen af med en halv side. Men der skal jo prioriteres, desuden kan det være, at nogle af de ting, som efterlyses her (ikke mindst analyse og perspektivering), kommer i de efterfølgende bind.

Alt i alt må man sige, at der er tale om et kærkomment og velskrevet supplement til den behandling af erindringsmateriale og beskrivelse af hverdagslivets historie, som de senere år er blevet taget op af bl.a. Svend Åge Andersen, Flemming Mikkelsen og Jørgen Burchardt.

Gennem denne type bøger skrives et stykke danmarkshistorie som med nære tidsbilleder giver eftertiden et indblik i, hvor forskelligt dagliglivet har formet

sig for forskellige grupper i samfundet til forskellige tider. De to bøger, som indtil nu er kommet om arbejdsmandens historie i 100 år, giver en grundig beskrivelse af hvordan arbejdet, de ændrede arbejdsprocesser og betingelser er med til at forme det daglige liv.

Kurt Klaudi Klausen

I anledning af anmeldelsen i HISTORIE, XV, 4, 679 er modtaget:

Min bog Meldahls Rædselsprogram har fået en tilintetgørende, må det vist hedde, anmeldelse i »Historie« (ny rk. XV, 1983-85). Navnlig fastslår anmelderen (Wivan Munk-Jørgensen), at bogen med sin undertitel »arkitekt og politiker« forsøger at ramme øjeblikkets smag i historieskrivning, samtidig med at bogen kun kommer lidt ind på Meldahls virke som politiker (ha!), »men sikkert i et forhold, som stemmer overens med den rolle, det spillede i Meldahls liv«. (Ha ha!). Altså, ideen der skal bære bogen er åbenbart noget af en fidus, og forfatteren koger suppe på en pølsepind. Det er anmelderen endda enig med Meldahl om.

Kan det virkelig stå så slemt til, tænkte jeg, indtil jeg kom til det sted i anmeldelsen, hvor det hedder, at det altid har været »en gåde for anmelderen hvordan man kan praktisere en politisk overbevisning inden for rammerne af et liberalt erhverv, eller et hvilket som helst erhverv for en sags skyld«. Altså arkitekt? historiker? anmelder? osv?

Da mærkede jeg, hvor vinden kom fra. Henning Fønsmark (i Børsen) var ligefrem fortørnet over, at bogen havde fået støtte fra estimerede fonde. Flertallet (resten) af anmeldelserne var dog heldigvis gode, skal jeg huske at tilføje. Ellers var jeg jo så småt ved at nærme mig et truende skriveforbud.

Hans Helge Madsen